भक्षतिं मनुते इति भाति। दुर्गादयस्तु धातुमिमं 'प्लुक्ष—' इति पठन्ति। "तस्य शिरः छित्त्वा मेधं प्राक्षारयन्, स प्रक्षोऽभवत्। तत् प्रक्षस्य प्रक्षत्वम्-यत् प्लुक्षशाखा—" (मैत्रायणीयसंहिता-6-3-10-2) इति श्रुत्यनुसारेण प्रपूर्वकात् क्षरतेः पचाद्यचि कपिलकादेराकृतिगणत्वात् (वा. 8-2-18) उपसर्गस्थरेफस्य लत्वे च प्लुक्षशब्दव्युत्पादनं कृतवतो भाष्यकारस्य न सम्मतमिति, अन्यथा (प्लुक्षधातुसद्भावे) अस्मादेव पचाद्यचि प्लुक्षशब्दसिद्धेः, श्रौतनिर्वचनस्याप्रसक्तेरिति मनीषया च सुदूरं विचार्य माधवधातुवृत्तौ पाठोऽयं निरस्त इति ज्ञेयम्। शतपथब्राह्मणे (3-8-3-12) 'प्रख्यो हवै नामैतत् यत् प्लुक्षः।' इत्युक्तमपीह ध्येयम्।

भ्लक्षकः-क्षिका, भ्लक्षकः-क्षिका, बिभ्लक्षिषकः- षिका, बाभ्लक्षकः-क्षिका; भ्लक्षिता-त्री, भ्लक्षयिता-त्री, बिभ्लक्षिषिता-त्री, बाभ्लक्षिता-त्री; इत्यादीनि सर्वाणि रूपाणि भौवादिकध्वजतिवत् (926) ज्ञेयानि। अस्य धातोः उभयपदित्वात् शानचि-भ्लक्षमाणः, भ्लक्षिष्यमाणः, इति विशेषः। ल्यपि-[A]प्रभ्लक्ष्य इति।

(1195) "टु भ्लाशृ दीप्तौ" (I-भ्वादिः-825. अक. सेट्. आत्म.)

'भ्राशते भ्लाशते दीप्तौ भ्राश्यते भ्लाश्यते तथा॥' (श्लो. 167) इति देवः। भ्लाशकः-शिका, भ्लाशकः-शिका, बिभ्लाशिषकः-षिका, बाभ्लाशकः-शिका; [1]भ्लाशमानः-भ्लाश्यमानः, क्वसुप्रत्यये [2]बभ्लाशिवान्-भ्लेशिवान्, [3]भ्लाशथुः; इत्यादीनि सर्वाणि रूपाणि भौवादिककाशतिवत् (186) ज्ञेयानि। कर्तरि क्तप्रत्यये-[B]भ्लाशितः इति रूपम्।

(1196) "भ्लेषृ गतौ" (I-भ्वादिः-885. अक. सेट्. उभ.)

अयं केवलं सि. कौमुद्यामेव उपात्तः। अन्येषु सर्वेषु ग्रन्थेषु 'भ्रेषृ' इत्यत्र 'भ्लेषृ इति अन्ये' इत्युक्तम्।

---

1. कर्त्रर्थे शानचि, 'वा भ्राशभ्लाश—' (3-1-70) इति श्यन् वा भवति। तेन रूपद्वयं बोध्यम्।
2. क्वसौ 'फणां च सप्तानाम्' (6-4-125) इत्येकाराभ्यासलोपयोर्विकल्पे रूपद्वयमिति ज्ञेयम्।
3. 'ट्वितोऽथुच्' (3-3-89) इति ट्वित्त्वात् अथुच्प्रत्यये रूपमेवम्।

A. 'लाषेण चाषांश्छषितान् झषित्वा प्रभ्लक्ष्य भक्षन्ति यदम्बु नीचाः।' धा. का. 2.28.

B. 'विभ्लाशितेऽक्रूररथे सरामः स्यमत्पयोदस्त्वनभाजि तिष्ठन्॥' धा. का. 2.20.